dr hab. Danuta Umiastowska

Recenzja
pracy doktorskiej mgr Bartosza Posłusznego pt. *Determinanty wyboru zajęć z wychowania fizycznego oraz wolnoczasowa aktywność fizyczna studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*

napisanej pod kierunkiem naukowym promotora dr hab. inż. Marka Sokołowskiego, prof. AWF na Wydziale Nauk Stosowanych w Akademii WSB z siedzibą w Dąbrowie Górniczej.

Podstawę formalną wykonania recenzji stanowi pismo Dziekana Wydziału Nauk Stosowanych dr hab. Katarzyny Szczepańskiej–Woszczyny, prof. AWSB z dnia 6 października 2025 roku wynikające z uchwały Rady Dyscypliny Naukowej Pedagogika.

Podejmowanie uczestnictwa w aktywności fizycznej jest problemem, będącym w obszarze zainteresowań i badań nie tylko przedstawicieli środowisk związanych z kulturą fizyczną, ale także lekarzy, fizjoterapeutów, psychologów i socjologów. Niestety często szkolne wychowanie fizyczne nie do końca kształtuje proaktywne postawy wobec ruchu u swoich absolwentów. Zatem uczelnia wyższa jest jeszcze tym miejscem, gdzie można zachęcić młodych ludzi do systematycznego uczestnictwa w różnych formach ruchu. Etap studenckiego życia to czas kształtowania nowych postaw i dorosłego podejścia do troski o swoje zdrowie. W perspektywie postrzegania swojej przyszłości w niewielkich odstępach czasowych nie jest to zadanie łatwe. Dlatego tak istotne jest stworzenie atrakcyjnego programu realizacji zajęć wychowania fizycznego, by było ono dobrą zachętą do bycia aktywnym ruchowo.

Podjęcie problemu determinantów wyboru zajęć z wychowania fizycznego oraz wolnoczasowej aktywności fizycznej studentów jest zatem aktualne i wpisuje się w tematykę programów badawczych. Kwerenda piśmiennictwa dokonana przez Doktoranta sprawia, że zaprezentowane w pracy tezy są zasadne i spełniają wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Koncepcja pracy

Przedmiotem recenzowanej pracy jest zidentyfikowanie determinantów wyboru zajęć z wychowania fizycznego oraz wolnoczasowej aktywności fizycznej wśród studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autor podejmuje próbę identyfikacji motywów studentów do uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego oraz ich wolnoczasowej aktywności fizycznej. Ponadto postanowił poznać bariery, które ograniczają

uczestnictwo w zajęciach wychowania fizycznego, określić preferencje studentów dotyczące wyboru form aktywności fizycznej oraz dokonać oceny wpływu czynników demograficznych i psychologicznych na preferowane formy ruchu.

W kontekście dostępnego piśmiennictwa oraz dotychczasowych wyników badań sformułowany cel i pytania badawcze są słuszne zatem mogą stanowić obszar dla rozważań w dysertacji naukowej.

Merytoryczna ocena pracy

Temat pracy jest zgodny z treściami zamieszczonymi w przedstawionej dysertacji. Rozprawa rozpoczyna się wstępem, w którym opisano cel naukowy oraz motywy wyboru tematyki badań. Następnie zamieszczono sześć rozdziałów uwzględniających podstawy teoretyczne (rozdziały 1–3), metodologię badań (rozdział 4), część empiryczną z omówieniem wyników badań i ich podsumowaniem (rozdział 5), dyskusję (rozdział 6), zakończenie oraz część dodatkową (bibliografia, wykaz tabel i wykresów). Konstrukcję pracy kończy aneks zawierający streszczenie w języku polskim i angielskim oraz trzy załączniki (tabele z danymi szczegółowymi dotyczącymi wykresów zawartych w pracy, kwestionariusz ankiety, kartę pomiarów somatycznych oraz test pomiarów sprawności fizycznej dla studentów).

We ***Wstępie*** Doktorant wyjaśnia cel podjęcia badań nad determinantami podejmowania aktywności fizycznej przez studentów Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu. Określa cel naukowy rozprawy oraz formułuje pytania i hipotezy badawcze. Tą część pracy kończy podanie motywów wyboru problematyki badawczej. Moim zdaniem w tym miejscu nie powinny się znaleźć pytania i hipotezy badawcze, tym bardziej, że Autor powtarza je ponownie w rozdziale czwartym (na stronie 58 podrozdziały 4.2.1. i 4.2.2.) – *Metodologiczne postawy badań własnych*.

Część teoretyczna składa się z trzech rozdziałów – *Przeglądu literatury*, *Teoretycznych podstaw badań* i *Istniejącego stanu wiedzy w zakresie tematu badań*. Na 39 stronach Doktorant dokonał przeglądu piśmiennictwa dotyczącego determinantów aktywności fizycznej, preferencji w zakresie zajęć wychowania fizycznego, wpływu wychowania fizycznego na rozwój osobowy i społeczny studentów oraz podejmowania aktywności fizycznej w czasie wolnym (rozdział pierwszy), teorii motywacji, teorii dotyczących aktywności fizycznej i zdefiniował terminy wykorzystywane w pracy (rozdział drugi). Natomiast w rozdziale trzecim analizuje istniejący stan wiedzy w zakresie tematu badań – determinantów wyboru zajęć

z wychowania fizycznego, aktywności fizycznej studentów w czasie wolnym, przeglądu badań lokalnych i międzynarodowych, uwarunkowań rozwoju motorycznego człowieka oraz cele i założenia promocji zdrowia.

Podrozdział 3.1. w spisie treści (strona 5) i w pracy (strona 37) ma inny tytuł – w spisie brakuje słów „zajęć z".

W ***części metodologicznej*** Doktorant formułuje cel badań i cztery cele szczegółowe, pięć pytań badawczych oraz pięć hipotez badawczych. Konstrukcja pracy opiera się na logicznie zbudowanym schemacie. Co prawda rozpoczynając pytania badawcze od pytajnika „czy" można na nie odpowiedzieć krótko *tak* lub *nie*. To zawęża zakres odpowiedzi. Zatem celniejsze jest posługiwanie się w ich formułowaniu pytajnikami, które wyraźnie mogłyby ukierunkować omawianie wyników (np. Jaki istnieje związek między..., Co różnicuje ocenę... itp.). Realizację sformułowanych założeń zapewniają właściwie dobrane metody, techniki i narzędzia badawcze. Ich opis jest bardzo staranny. Zabrakło mi tu jedynie informacji o sposobie oceny rzetelności kwestionariusza ankietowego. Spełniony został metodologiczny wymóg replikacji, a więc możliwości powtórzenia badań w podobnych warunkach.

W ***części empirycznej*** Doktorant analizuje uzyskane wyniki prezentując je na rycinach od 1–138.

Zebrany materiał badawczy poddano dokładnej analizie statystycznej, zarówno ilościowej i jakościowej. Uzyskane tą drogą interpretacje wiarygodnie potwierdzają rezultaty przeprowadzonych badań. Aczkolwiek lektura tego rozdziału pozostawia pewien niedosyt. Wskazanie statystycznej istotności różnic dotyczy jedynie poziomu cech somatycznych, oceny sprawności fizycznej na początku i końcu roku akademickiego oraz maksymalnej pracy anaerobowej.

Nie znalazłam w tekście pracy pokazania istotności różnic między grupami o różnych poziomach zaangażowania oraz zróżnicowania motywacji przez czynnik płci – oczekuję uzupełnienia tych informacji podczas obrony pracy

Dyskusja wyników podzielona została na cztery podrozdziały. Moim zdaniem trzy pierwsze (6.1., 6.2. i 6.3.) nie powinny się tu umieszczone, bo Doktorant nie dokonuje w nich porównania wyników badań własnych z efektami uzyskanymi przez innych badaczy. Odpowiedniejsze byłoby ich przeniesienie do części teoretycznej. Porównanie rezultatów własnych badań z wynikami innych badaczy znalazło się dopiero w podrozdziale 6.4.

Doktorant uwzględnia liczne prace innych badaczy i na tym tle wyjaśnia oraz trafnie interpretuje rezultaty płynące z przeprowadzonych badań własnych. Dyskusja jest dojrzała i świadczy o dobrym przygotowaniu teoretycznym i merytorycznym Autora.

W ***zakończeniu*** Doktorant weryfikuje sformułowane hipotezy badawcze określając ich poprawność. Rozdział kończą uogólnienia i wnioski z przeprowadzonych badań.

W ***bibliografii*** zapisano 124 pozycje. Wśród nich jest 12 publikacji obcojęzycznych (10,5%) 32 wykorzystane publikacje pochodzą z ostatnich dziesięciu lat (25,8%), 18 pozycji opublikowano przed ćwierćwieczem (14,5%). Ośmiu pozycji zamieszczonych w spisie nie znalazłam w tekście pracy: Dudziak 2021; Fugiel-Czajka, 2017; Łabucki 2009; Mucha-Szajek 2014; Sienkiewicz-Danzenza 2014; Stupnicki, Sienkiewicz 2005, Światowy 2019 oraz Toczek-Werner 2001.

W dwóch nazwiskach pojawiły się błędy literowe Łabucki, powinno być Łobocki oraz Ummiastowska, a powinno być Umiastowska.

W 276 przypisach dolnych zamieszczonych w rozprawie w spisie brakuje aż 32 (3, 4, 5, 6, 7, 12, 21, 24, 28, 32, 39, 40, 41, 45, 46, 47, 4950, 51, 54, 60, 72, 7374, 75, 76, 79, 78, 80, 81, 89, 90, 210).

Te niedociągnięcia powinny zostać usunięte przy przygotowaniu rozprawy do ewentualnej publikacji.

W ***aneksie*** znalazły się dwa streszczenia w języku polskim i angielski 143 tabele z wynikami badań oraz kwestionariusz ankietowy. Warto byłoby w tabelach 20-40, 49-54 oraz 77-80 zaznaczyć, które różnice są istotne statystycznie.

Refleksje końcowe

W ocenie końcowej przedstawionej do recenzji rozprawy doktorskiej należy wskazać na dobre ujęcie tematu badań, poprawnie opisaną metodologię procesu badawczego, czytelne przedstawienie wyników badań z wnioskowaniem statystycznym oraz dyskusję nad wynikami własnych badań w odniesieniu do opublikowanych prac innych autorów.

Praca stanowi logiczną całość i cechuje się pragmatyzmem naukowym, a treści następujących po sobie rozdziałów wynikają z zagadnień poruszanych w rozdziałach poprzedzających. Rozprawa została przygotowana zgodnie z wymogami metodologicznymi i zachowaniem zasad edytorskich. Język jaki posługuje się Doktorant nie budzi większych

zastrzeżeń. Zawiera oryginalne implikacje teoretyczne, co stanowi, że jest cennym wkładem w obszar nauk o zdrowiu.

Drobne uchybienia nie obniżają wartości merytorycznej pracy, a mają jedynie charakter techniczny i ich skorygowanie poprawi jakość przedstawionej do recenzji dysertacji. (Należą do nich między innymi niepotrzebne przecinki w tytułach rysunków 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104 i 106. Na stronie 104 pojawia się nazwa uniwersytet warszawski, a badania realizowano w uczelni poznańskiej, na stronie 107 pojawia się skrót AW, który nie jest nigdzie rozwinięty. Pojawiają się też drobne błędy interpunkcyjne i literówki.)

Podczas obrony pracy chciałabym uzyskać odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Jaki odsetek wszystkich studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza stanowi licząca 766 osób grupa badanych?
2. Na czym polegał wywiad pogłębiony i jak był przeprowadzany? W jaki sposób wybrano do niego grupę studentów?
3. Jak zorganizowane są zajęcia wychowania fizycznego w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza?
4. Gdyby był Pan odpowiedzialny za zmiany w programie zajęć z wychowania fizycznego jakie zaproponowałby Pan rozwiązania uwzględniając wyniki badań własnych?

W końcowej konkluzji stwierdzam, że praca spełnia wymagania stawiane dysertacjom doktorskim, określone w art. 187 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 r., poz. 742 z póź. zm, co kwalifikuje Doktoranta do dopuszczenia do dalszych procedur zmierzających do nadania stopnia doktora nauk w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Wnoszę zatem do Rady Naukowej Dyscypliny Pedagogika w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej o dopuszczenie mgr Bartosza Posłusznego do obrony pracy doktorskiej.

Dawida Cyniakowska

Szczecin, 18 grudnia 2025 roku